ПРИЈЕДЛОГ

Акциони план за унапређење друштвене кохезије у Граду Зворнику 2024-2028. године

Зворник, новембар 2024. године

Акциони план за унапређење друштвене кохезије у Граду Зворнику 2024-2028. године

Сви изрази у овом документу дати у једном граматичком роду односе се без дискриминације и на мушкарце и на жене.

1. Увод и методологија

Град Зворник се опредијелио приступити изради другог Акционог плана за унапређење друштвене кохезије[1] како би даље унаприједио већ постојеће позитивне праксе и подржао актере у заједници који већ годинама раде на промоцији и заштити мира и суживота, а у томе активно сарађују са институцијама и организацијама цивилног друштва у другим заједницама у окружењу и шире. Овдје треба истакнути дугогодишњи активни рад Коалиције "За позитиван Зворник" на промоцији и унапређењу друштвене кохезије, у сарадњи са многим другим удружењима грађана у Зворнику и локалним институцијама.

У октобру 2023. године, Градоначелник Зворника је именовао мјешовиту Радну групу за израду Акционог плана за унапређење друштвене кохезије и Радна група се по оснивању ангажовала на изради овог документа. Радна група је оформљена у следећем саставу:

1. Милош Ивановић, Градска управа Града Зворника, координатор,
2. Даница Пелемиш-Суботић, Градска управа Града Зворника, члан,
3. Бојан Лалић, Градска управа Града Зворника, члан,
4. Марица Мијић, ЈУ „Центар за социјални рад" Зворник, члан,
5. Андријана Бошковић, ЈУ „Центар за социјални рад Зворник", члан,
6. Марко Мимић, СРУ „Бистро „ Зворник, члан,
7. Драган Стојић, Зворничко удружење младих, члан,
8. Његош Пантић, Зворничко удружење младих, члан,
9. Зоран Смиљанић, ПЕУ „Корак" Зворник, члан,
10. Дејан Јовић, УГ „Дјечија нада" Зворник, члан,
11. Станислав Томић, УГ „Крива Дрина" Зворник, члан,
12. Бојан Јоковић, УГ „Крива Дрина" Зворник, члан,
13. Осман Халиловић, Мешлис Исламске заједнице Зворник, члан,
14. Хамид Хамидовић, УГ „Поријеклом из Крижевића" Крижевићи, члан,
15. Асим Јашаревић, УГ „Поријеклом из Крижевића" Крижевићи, члан и
16. Зорана Петковић, Радио „Освит" Зворник, члан.

Акциони план за унапређење друштвене кохезије у Граду Зворнику (у даљем тексту: Акциони план) има за циљ стварање инклузивног, праведног и толерантног друштва у којем сви грађани имају једнаке прилике и права, без обзира на њихову припадност, вјеру, националност, пол, сексуалну оријентацију или било коју другу карактеристику. Овај документ представља основу за планирање и спровођење активности које ће допринијети остваривању социјалне кохезије у Зворнику.

2. Правна утемељеност

Овај Акциони план темељи се на релевантним међународним политикама, посебно на политикама Европске уније (ЕУ)[2] и Савјета Европе (CoE)[3] , које наглашавају важност социјалне кохезије и промоције људских права. ЕУ је усвојила низ политика усмјерених према очувању темељних вриједности једнакости, недискриминације и инклузије, те у том смислу активно подстиче развој

[1] Дефиниција на стр. 2
[2] https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2024/programming-document-2021-2024-work-programme-2024
[3] European Social Cohesion Platform (PECS) - Social Rights (coe.int)

одрживих и праведних друштава. Савјет Европе, кроз различите конвенције и смјернице, промовише заштиту људских права, демократије и владавине права.

Овај Акциони план такође има темељ у прописима Републике Српске и Босне и Херцеговине који промовишу и захтијевају социјалну кохезију и борбу против дискриминације. У Босни и Херцеговини, Устав и Општи оквирни споразум за мир осигуравају заштиту људских права и равноправност грађана без обзира на њихову припадност. Република Српска такође има законе и друге прописе који забрањују дискриминацију и промовишу социјалну правду, те осигуравају поштовање права свих њених становника. Један од новијих прописа у овој области је Стратегија социјалне укључености Републике Српске 2021-2027. године.

Усклађеност са међународним политикама и правним нормама ЕУ, Савјета Европе, те законодавством БиХ и Републике Српске, као и са Стратегијом интегрисаног развоја Града Зворника за период 2018-2027. године[4], омогућиће да овај Акциони план постане ефикасан инструмент за остваривање социјалне кохезије у Граду Зворнику и допринесе изградњи одрживог и инклузивног друштва за све грађане.

3. Основни појмови

Социјална кохезија представља капацитет друштва да обезбиједи благостање за све своје чланове, управљајући разликама и подјелама а минимализирајући диспаритете и избјегавајући маргинализацију. Друштвена кохезија је суштински услов за демократску безбједност и одржив развој. Подјељена и неједнака друштва нису само неправедна, него не могу гарантовати дугорочну стабилност. Друштвена кохезија је такође и посебан аспект колективног квалитета живота у друштву – израз солидарности људи у том друштву.

Инцидент мотивисан мржњом – инцидент или дјело почињено из предрасуде које нема елементе кривичног дјела зато што кривично дјело није доказано или зато што дјело није прописано кривичним законом одређене државе. Дакле, и инциденти мотивисани мржњом као и кривична дјела мотивисана мржњом мотивисани су предрасудама, али инциденти почињени из мржње не морају имати елементе кривичног дјела, они често претходе, прате или пружају контекст за кривична дјела почињена из мржње. С обзиром на то да ли инциденти мотивисани мржњом могу бити претеча озбиљнијим кривичним дјелима, евидентирање инцидената такође може бити корисно за доказивање контекста узнемиравања, те може служити као доказ ескалације образаца насиља.

Кривична дјела почињена из мржње су кривична дјела почињена са основним мотивом нетолеранције или предрасуде против одређене групе у друштву. Они имају за циљ не само индивидуу као жртву, него цијелу групу којој он или она припадају и представљају. Такође, они шаљу јаку поруку нетолеранције према тој групи, изјављујући да они нису добродошли у тој заједници.

Друштвена искљученост је на нивоу земаља чланица ЕУ дефинисана као процес којим су одређени појединци гурнути на ивицу друштва и спријечени да у потпуности учествују у друштву због свог сиромаштва или недостатка основних знања и могућности за доживотно учење, или као резултат дискриминације.

Друштвена укљученост је процес који омогућава да они који су искључени добију могућност и средства која су потребна за пуно учешће у економском, друштвеном и културном животу и постизању животног стандарда и благостања који се сматрају нормалним у друштву у којем живе.

[4] https://gradzvornik.org/wp-content/uploads/2020/08/Strategija-integrisanog-razvoja-grada-Zvornik-za-period-2018-2027.-godine.pdf

Друштвени активизам је предузимање одређене акције којом се видљиво ради на постизању и остваривању одређених друштвених циљева и користи. У питању су активности које су усмјерене остваривању заједничких, а не личних циљева или добробити. Друштвени активизам подразумијева солидарност, спремност на жртву и одрицање за опште циљеве и интересе заједнице.

4. Основни принципи друштвене кохезије у Зворнику

• Свеобухватност и инклузивност: Подстичемо активно учешће свих грађана у процесу доношења одлука и планирању друштвеног живота, осигуравајући да су њихове потребе и перспективе узете у обзир.

• Нулта толеранција на дискриминацију: Одлучно се супротстављамо свакој врсти дискриминације и предрасуда. Наше акције и политике ће бити усмјерене према изградњи друштва у којем се поштује свако људско биће и једина дискриминација коју толеришемо је позитивна дискриминација.

• Социјална правда: Тежимо стварању праведних друштвених односа, осигуравајући приступ основним услугама, образовању, запошљавању и здравственој заштити за све грађане.

• Културна равноправност и разноврсност: Промовишемо интеркултурални дијалог и уважавање културне разноврсности као богатства нашег друштва. Цијенимо допринос свих култура и традиција које чине Зворник.

• Одрживост и еколошка осјетљивост: Обавезујемо се стварању активне културе заштите животе средине и одрживости, како бисмо сачували природно наслијеђе за будуће генерације.

• Међугенерацијска солидарност: Тежимо подизању свијести о позитивном утицају међугенерацијских веза, у оба смјера, између старих и млађих и активно радимо на укључању негативних посљедица генерацијског јаза.

• Родна равноправност: Тежимо укидању свих облика дискриминације на основу пола и унапређењу постојећих инструмената за увођење равноправности.

• Стално унапређење знања и степена информисаности: Желимо бити заједница у којој је цјеложивотно учење свеприсутна појава и омогућено свима.

5. Идентификовани фактори ризика и подјела у Граду Зворнику

• Генерисање подјела и сукоба кроз негативну реторику појединих друштвених актера;
• Недовољно развијена друштвена одговорност;
• Социјална раслојеност становништва;
• Маргинализација група и појединаца услијед здравственог стања, доби и инвалидности и
• Негативан утицај друштвених мрежа и понекад медија;

6. Идентификовани фактори повезивања и унапређења друштвене кохезије у Граду Зворнику

• Заједничко богато културно-историјско и природно насљеђе (нпр. ријека Дрина, локације снимања познатих филмова)
• Перспектива развоја туризма
• Богатство насљеђа различитих вјерских традиција и објеката

- Датуми попут 1.маја[5], 21.маја[6], 16.новембра[7], 21.септембра[8], 3.децембра[9], 12.августа[10], 23.септембра[11], 22.марта[12], 16-23. септембра[13], 10. децембра[14], итд.
- Познати Зворничани из историје
- Перспектива међуентитетских и међудржавних партнерстава (Сапна, Калесија, Тузла, Мали Зворник).

7. Циљне групе

- Млади и дјеца,
- Медији,
- Сви грађани,
- Особе у стању социјалне потребе и
- Особе са инвалидитетом и потешкоћама у развоју.

8. Приоритети за друштвену кохезију у Граду Зворнику

- Елиминација свеобухватне дискриминације: Развити и спроводити политике које ће осигурати једнакост и борбу против свих облика дискриминације, укључујући родну, расну, вјерску, националну/етничку и сексуалну дискриминацију, дискриминацију на основу социјалног статуса и инвалидитета, мјеста рођења и политичког опредјељења, као и друге основе за дискриминацију[15].

- Превенција говора мржње и инцидената мотивисаних мржњом: Успоставити сигурно окружење за све грађане без обзира на њихове личне карактеристике.

- Активна заштита животне средине: Развити културу одговорности према животној средини и спроводити мјере заштите како бисмо очували природу и створили одрживу будућност.

- Оснаживање младих да постигну свој пуни потенцијал као здрави, одговорни и активни чланови заједнице.

- Унапређење културе дијалога, медијске писмености и критичког размишљања код грађана.

[5] Међународни празник рада,
[6] Свјетски дан културне различитости и Дан Града Зворника,
[7] Међународни дан толеранције,
[8] Међународни дан мира,
[9] Међународни дан особа са инвалидитетом,
[10] Међународни дан младих,
[11] Међународни дан културне баштине,
[12] Свјетски дан вода,
[13] Седмица урбане мобилности,
[14] Међународни дан људских права.
[15] Није исцрпна листа.

9. Активности:

Приоритет	Активност	Рок	Одговорност над спровођењем
Елиминација свеобухватне дискриминације: Развити и спроводити политике које ће осигурати једнакост и борбу против свих облика дискриминације, укључујући родну, расну, вјерску и сексуалну дискриминацију и дискриминацију на основу социјалног статуса и инвалидитета	Кампања с циљем промоције права која се могу остварити преко Центра за социјални рад Успостава сталне координације везане за права дјеце са потешкоћама у развоју Успостава информатичког кутка за дружење атипичне са типичном дјецом Изградња и уређење парка за дјецу са потешкоћама у развоју Провођење едукације о покретању бизниса за особе са потешкоћама у развоју Организација континуиране кампање са циљем успоставе и промовисања пракси које олакшавају запошљавање особа са посебним потребама укључујући и прилагођавање радног простора и флексибилно радно вријеме Успостава система за континуирано развијање и спровођење социјалних програма који су специфично намијењени за особе са посебним потребама	Континуирано	Тим за спровођење Акционог плана за унапређење друштвене кохезије

Превенција говора мржње и инцидената мотивисаних мржњом: Успоставити сигурно окружење за све грађане без обзира на њихове личне карактеристике	Организација он-лајн кампање и оф-лајн активности (радионице, едукације, округли столови, итд.) са грађанима и институцијама с циљем подизања свијести о превенцији, препознавању и пријави говора мржње и инцидената мотивисаних мржњом Организација радионица о информатичкој писмености и понашању у сајбер простору Подршка и промоција активности које школе проводе на тему превенције говора мржње и сигурности на интернету	Континуирано	Тим за спровођење Акционог плана за унапређење друштвене кохезије
Активна заштита животне средине: Развити културу одговорности према животној средини и спроводити мјере заштите како би смо очували природу и створили одрживу будућност	Активно обиљежавање априла – мјесеца чистоће кроз разне активности цивилног друштва и институција Обиљежавање датума значајних с аспекта заштите животне средине Провођење кампање с циљем упознавања грађана са међународним стандардима у области заштите животне средине Обиљежавање преосталих планинарских и пјешачких	Континуирано	Тим за спровођење Акционог плана за унапређење друштвене кохезије

	стаза Израда апликација, каталога и QP кодова за локације у природи Дигитализација риболовних услуга Организација едукације о пошумљавању		
Оснаживање младих да постигну свој пуни потенцијал као здрави, одговорни и активни чланови заједнице	Медијска кампања о важности физичког и менталног здравља младих, развоја здравих стилова живота Промоција, едукација, информисање младих о интернет предузетништву и употреби иновативних технологија у предузетништву Дефинисање политике подршке умјетничких група и пројеката	Континуирано	Тим за спровођење Акционог плана за унапређење друштвене кохезије
Унапређење културе дијалога, медијске писмености и критичког размишљања код грађана	Унапређење медијске писмености грађана и начин њихове реакције на дезинформације, те обука кроз неформално образовање да критички анализирају пласирани садржај у медијима, кампање које за циљ имају да грађани увиде злоупотребу медија како би се ширили предрасуде и мржња у заједници	Континуирано	Тим за спровођење Акционог плана за унапређење друштвене кохезије

	Додатна едукација младих у погледу демократских вриједности, учешћа у доношењу политичких и правних одлука, о политичком систему и култури, грађанским и политичким правима Информисање младих о Европској унији, процесу придруживања БиХ унутар ЕУ, начинима којима ти процеси могу допринијети квалитетнијим европским интеграцијама		

10. Одговорности актера и сарадња

• Локална самоуправа: Локална власт има кључну улогу у развоју и имплементацији акционих планова за друштвену кохезију. Њихова одговорност укључује осигурање средстава, израду политика и усклађивање с циљевима постављеним на вишим нивоима.

• Невладине организације и грађанско друштво: Ове организације имају важну улогу у заступању интереса грађана, осигуравању транспарентности процеса и провођењу иницијатива које подржавају друштвену кохезију.

• Предузећа и пословни сектор: Активно учешће предузећа у друштвеним програмима и запошљавање из рањивих група може допринијети социјалној укључености.

• Образовне установе: Укључивање образовних установа у промоцију вриједности друштвене кохезије важно је за формирање будућих социјално осјетљивих и толерантних генерација.

• Грађани: Грађани Зворника имају одговорност да учествују у друштвеним активностима, поштују различитости и допринесу стварању инклузивног друштва.

• Медији: Својим гласом и друштвеним утицајем медији имају огроман капацитет за стварање промјене ставова грађана и стварање толерантнијег друштвеног окружења.

11. Мониторинг и евалуација

За спровођење и мониторинг спровеђења Акционог плана је задужен Тим за спровођење Акционог плана за унапређење друштвене кохезије којег ће именовати Градоначелник Зворника у следећем саставу - три члана Градске управе Града Зворника и два члана невладиног сектора.

Средства за спровођење Акционог плана ће бити обезбијеђена из Буџета Града Зворника и других извора финансирања (из фондова међународних агенција, приватног сектора, итд.).

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

ПРАВНИ ОСНОВ:
Чланом 39. Закона о локалној самоуправи прописано је да самосталне надлежности општина и градова обухватају доношење одлука и других општих аката о обављању функција из области културе, образовања, спорта, здравства, социјалне заштите, информација, занатства, туризма, угоститељства и заштите животне средине.

РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ:
Градоначелник Зворника је донио Рјешење о именовању Локалне радне групе за унапређење друштвене кохезије у Граду Зворнику. Задатак Локалне радне групе јесте јачање партнерства локалних власти и цивилног друштва у планирању и реализацији иницијатива и активности које доприносе сигурнијем окружењу за грађане и израда Акционог плана за унапређење друштвене кохезије у Граду Зворнику.

ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА:
Највећи дио предложених активности предвиђа заједничко финансирање средствима из буџета Града и средствима која су већ обезбјеђена или се очекују од виших органа власти, јавних предузећа и међународних донаторских организација. Мањи дио активности се финансира само из буџета Града јер се реализују у оквиру редовних, текућих послова Градске управе и за њих није потребно планирати посебна средства.

Предлаже се Скупштини, да након евентуалних приједлога за измјену и допуну, усвоји овај Акциони план.

ОБРАЂИВАЧ **ПРЕДЛАГАЧ**

ОДСЈЕК ЗА УПРАВЉАЊЕ РАЗВОЈЕМ И
МЕЂУНАРОДНУ САРАДЊУ ГРАДОНАЧЕЛНИК